

HÍRLEVÉL

Ez a hírlevél a SASSPO projekt (*Agriculture for Sustainable Development: A dialogue on societal demand, pressures and options for policy*) főbb eredményeiről tájékoztat. A SASSPO az agrárpolitika szemszögéből vizsgálta a mezőgazdaság és fenntartható fejlődés kapcsolatát, valamint találkozóira gyűjtötte össze a terület szakértőit, hogy megvitassák az EU agrárpolitikáját támogató tudományos munka eddig elért eredményeit és jövőbeni igényeit.

A társadalom fenntartható fejlődését illetően a mezőgazdaság szerepéről alkotott képünk javításában négy téma bír kiemelt fontossággal. E témák után az alábbiakban röviden ismertetjük a politikai párbeszéd folyamatát is.

A KAP (Közös Agrárpolitika) legitimitása

A KAP indoklottsága, legitimitása terén a továbbiakban fokozottabb figyelmet kell fordítani annak belső és külső koherenciájára az egyéb politikai területekre és változó társadalmi igényekre vonatkozóan. Figyelembe kell venni mind a piac tökéletlen működését (mezőgazdasági árak és termelők jövedelmének instabilitása, a piaci erővel való visszaélés az élelmiszervertikumokban, externáliák) mind pedig a kormányzati kudarcokat (igazságtalan elosztás). A társadalom igényét a különböző érdekcsoportok (állampolgárok, adófizetők, fogyasztók, vidéki lakosok) kiegyensúlyozottabb bevonásával lehet kielégíteni. A hagyományos nemzeti érdekek befolyásának csillapítása érdekében növelni kell azon formális és informális intézmények szerepét a döntéshozó folyamatban, melyek nem közvetlenül felelősek a nemzeti álláspontok megvédéséért vagy előmozdításáért.

Tanulmányozni kell a lehetőségeket, melyek a KAP-on belüli döntéshozatalt minden érdekelt kör igényeinek figyelembe vételével demokratikusabb irányba terelik és összhangba hozzák azt az EU általános politikai döntéshozatali irányvonalával. További ismeretekre van szükségünk arra vonatkozóan, milyen a KAP és a mezőgazdaság hatása az EU gazdaságára, foglalkoztatottságára, növekedésére, szociális és területi kohéziójára, valamint milyen úton lehet javítani a különböző EU politikák egymást kiegészítő és erősítő hatását.

Változások a mezőgazdasági foglalkoztatásban

A mezőgazdasági termelés változásai, a technológiai fejlődés, az agrárszektor gazdaságon belüli részarányának csökkenése és a munkaerő növekvő mozgóképessége rendkívüli ütemben megváltoztatták a mezőgazdaságon belüli munka megszervezését. A mezőgazdaságot érintő foglalkoztatási ügyek kezelését szorosan össze kell hangolni más politikákkal.

Szükség van olyan kutatásokra, melyek feltárják a külső munkaerő alkalmazásának növekvő jelentőségét, valamint a mezőgazdasági munkaerő kiáramlásának társadalmi és gazdasági vonatkozásait (pl. hatását a vidéki közösségekre, termékárakra, minőségre és a mezőgazdasági termelés biztonságára). A statisztikai átlagokat szem előtt tartó politikák általában elhanyagolják a munkaerő felhasználás különböző jellegét. A mezőgazdasági foglalkoztatást több tudományágat átfogó megközelítéssel érdemes tanulmányozni. Például a nagyon kicsiny "nem-vállalkozásszerű" gazdaságoknak jelentős a szerepük a tevékenység sokoldalúbbá tételében (pluriaktivitás), így fontos tényezők a déli tagállamok általános foglalkoztatásában, másutt pedig, például a közép-kelet-európai tagállamokban, a mezőgazdaság alacsony jövedelme befolyásolja az egész gazdaság helyzetét.

A KAP végrehajtása a tagállamokban

Európában a mezőgazdasági és vidékfejlesztési problémák jelentősen eltérnek egymástól az egyes országokban. Ezért nagyobb rugalmasságot és teret kell hagyni a politikák testre szabott értelmezésének és finanszírozási megoldásainak. Az intézményes kereteket az államigazgatás megfelelő szintjén úgy kell fejleszteni, hogy a KAP végrehajtásának hatékonysága és minősége javuljon. A tagállamokat nem szabad semmi új politikai reform alkalmazására kötelezni addig, amíg az előző reformokat és rendelkezéseket nem hajtották teljes mértékben végre.

A kutatáshoz szükséges tényezők egyikeként fel kell hozni az új tagállamok statisztikai bázisát az EU-15 országok statisztikájának szintjére. Problémák vannak mind a csatlakozást megelőző statisztikai adatokkal, mind pedig a részletes regionális és kistérségi szintű adatok elérhetőségével. A kutatások kulcsfontosságú feladata meghatározni a megfelelő közigazgatási szintet (EU, nemzeti, regionális, helyi) a különböző politikai rendelkezések végrehajtására.

A politika eredményeinek megfigyelése regionális és kistérségi szinten

Az alkalmazott politikai intézkedések hatásvizsgálata hiányos. Egyformán hiányosak az ismereteink a KAP gazdasági, környezeti valamint társadalmi hatásaira vonatkozóan. A politikai intézkedések javításához bővebb információra van szükségünk a KAP regionális és kistérségi hatásairól. Mind a kutatók mind pedig a politikusok részéről különös érdeklődésre tarthat számot az a kérdés, hogy milyen mértékben befolyásolhatják a kutatási eredmények a politikai döntéseket.

Az értékelő tanulmányoknak a jövőben tartalmazniuk kell a közvetlen és közvetett hatásokat is, ez utóbbiak körében a KAP különböző szinteken számba vehető nem-mezőgazdasági jellegű eredményeit. További kutatásra van szükség annak megállapítására, hogy a KAP végrehajtása mennyiben járul hozzá az EU általános célkitűzéseinek megvalósításához.

A politikai párbeszéd mint eszköz a különböző érdekeltek politikai folyamatban való elkötelezésére

A politikai párbeszéd példa az új típusú igazgatásban való részvételre. Ezekbe a dialógusokba a közszektoron kívül a gazdaság, a piac és a civil szervezetek képviselői is bekapcsolódnak. A politikai párbeszéd itt olyan irányított folyamatot jelent, melynek során egy adott összetett politikai kérdéskörben érdekelt résztvevők a tudomány és politika képviselőivel együtt keresik a lehetséges megoldásokat és teszik meg politikai javaslatukat. A KAP-ot illetően az érdekeltek köre rendkívül széles, ideértendő a mezőgazdasági gazdálkodók, környezeti aktivisták, vidéki érdekek képviselői, élelmiszerfeldolgozók, mezőgazdasági inputok gyártói, fogyasztók, a vidék lakosai és egyéb "használói", a KAP terén dolgozó politikusok, hivatalnokok és kutatók, valamint a különböző tagállamok és a közigazgatás különböző szintjei.

A SASSPO dialógus résztvevői úgy értékelték, hogy szükség van egy olyan fórumra, ahol a különböző érdekelt körök, szakértők és döntéshozók véleményt és ismereteket cserélhetnek. E fórumot a hagyományos kereteken kívül kell felállítani, egyúttal viszont ügyelve arra, hogy ismertsége és elismertsége révén felkeltse a közérdeklődést és így hatással lehessen az aktuális politikai viták menetére. Ezen dialógusok időzítése továbbá az érdekelt körök egyenértékű részvétele – különös tekintettel az NGO-kra – létfontosságú. A jövőre irányultság a KAP politikai dialógus lényeges ismérve kell hogy legyen, hiszen egy hosszú távú politikai irányvonalra nagy az igény.

A projekt céljai és főbb állomásai

A SASSPO keretében két politikai dialógus-szeminárium megszervezésére került sor, melyen 18 EU ország, az Európai Bizottság, az OECD valamint környezetvédelmi, mezőgazdasági és földtulajdonosi szervezetek képviselői vettek részt. A politikai dialógusok eredményeire és a háttérdokumentumokra támaszkodva négy politikai állásfoglalás készült. Ezek ismertetik a lényegesebb politikai kérdéseket, politikai ajánlásokat és kutatási területeket. A SASSPO-t az Európai Bizottság finanszírozta a Sixth Research Framework Programme keretében. A projektet a finn MTT Agrár- és Élelmiszergazdasági Kutatóintézet és a Holland LEI Agrárgazdasági Kutatóintézet koordinálták.

További információ

A projekttel kapcsolatos további információ a SASSPO honlapján, www.mtt.fi/sasspo található.

Koordinátor: Ms. Hilikka Vihinen, professzor, MTT Agrifood Research Finland

e-mail: hilikka.vihinen@mtt.fi, tel. +358 9 5608 6313